

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Valtuustoaloite ostolaskutietojen julkaisemisesta – Sari Rissanen ym. / Svar på fullmäktigemotion: Fullmäktigemotion om att publicera data om inköpsfakturor – Sari Rissanen m.fl.

Valtuusto 15.12.2025 § 169

Sari Rissanen ja 33 muuta valtuutettua jättivät aloitteen, jossa ehdotetaan, että Sipoon kunta selvittää viipymättä, kuinka avata ja julkaista ostolaskudatana vuosittain avoimena datana.

Päätös

Valtuusto merkitsi aloitteen tiedoksi.

Liitteet

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 19.01.2026 § 11

Valmistelija / Beredare: hallinnon asiantuntija / förvaltningssekreterare
Jonas Kujanpää, jonas.kujanpaa(at)sipoo.fi

Valtuutettu Sari Rissanen ja 33 muun valtuutetun 15.12.2025 valtuuston kokouksessa jättämä aloite on liitteenä.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag

Kunnanhallitus merkitsee valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen talouspalveluille valmistelua varten. Vastaus aloitteeseen on annettava kunnanhallitukselle viimeistään 29.5.2026.

Kommunstyrelsen antecknar fullmäktigemotionen för kännedom och sänder det till ekonomitjänsterna för beredning. Svaret på motionen ska ges till kommunstyrelsen senast 29.5.2026.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti esittelijän ehdotuksen.

Kommunstyrelsen godkände enhälligt föredragandens förslag.

Liitteet / Bilagor

Kunnanhallitus / Kommunstyrelsen 24.08.2026

1250/02.02.00/2025

Valmistelija / Beredare: Talousjohtaja / Ekonomidirektör Aleks Heikkilä, aleksi.heikkila(at)sipoo.fi

Valtuutettu Sari Rissanen ym. 15.12.2025 jättämässä valtuustoaloitteessa ehdotetaan, että Sipoon kunta ryhtyisi julkaisemaan tietoja ostolaskuistaan avoimena datana vuosittain siten kuin aloitteessa tarkemmin esitetään.

Aloitteen johdosta voidaan todeta seuraavaa.

Kunnilla ei nykyisin ole lakiin perustuvaa velvollisuutta julkaista julkisista hankinnoista ja muista ostoistaan muodostuneita ostolaskutietoja omilla www-sivuillaan tai muiden toimijoiden ylläpitämillä alustoilla. Lukuisat kunnat kuitenkin julkaisevat ostolaskutietoja vapaaehtoisesti eli omien päätöstensä perusteella. Julkaisemisessa ja siihen liittyvissä käytänteissä voidaan hyödyntää esimerkiksi Suomen Kuntaliitto ry:n vuonna 2021 laatimaa ohjetta. Tämä ohje ei ole oikeudellisesti velvoittava, vaan luonteeltaan suositus.

Valtiovarainministeriössä on ajalla 1.11.2023–31.12.2024 ollut hanke, jossa on valmisteltu kansallista julkisten hankintojen tietovarantoa ja julkisyhteisöjen ostolaskudatan julkaisemista koskevaa uutta lainsäädäntöä. Hankkeella on pyritty toteuttamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tätä koskevia tavoitteita. Hallitusohjelman 3.1 kohdan mukaan ”(k)untien ja hyvinvointialueiden taloustietojen, kuten ostolaskutietojen julkisuutta sekä oman tuotannon ja ostopalveluiden, vertailukelpoisuutta parannetaan. Ostolaskutietojen julkistaminen tehdään pakolliseksi, julkisuuslain periaatteet huomioiden.” Edelleen 6.2 kohdan mukaan ”(s)äädetään julkisyhteisöjen ostolaskudata avoimesti ja keskitetysti julkaistavaksi ilman erillistä pyyntöä.”

Hankkeessa valmisteltujen lainsäädäntöluonnosten on määrä edetä hallituksen esityksenä eduskuntaan syksyllä 2026. Eduskuntakäsittelyn aikataulusta ja mahdollisen uuden lainsäädännön ja siinä säädettävien uusien velvoitteiden voimaantulosta ei kuitenkaan ole käytettävissä tietoja esityslistan valmistumisaikana.

Ostolaskudatan verkkojulkaisemista koskevista kysymyksistä ja mahdollisista lainsäädäntömuutoksista riippumatta on huomattava, että kuntien ostolaskut ovat tälläkin hetkellä julkisuuslainsäädännön piirissä olevia julkisia asiakirjoja ja niistä kootut tiedot pääsääntöisesti julkisia tietoja. Huolimatta siitä, julkaiseeko kunta ostolaskudataa www-sivuillaan tai muulla alustalla, saatetaan kunnalle esittää siihen kohdistuvia asiakirja- tai tietopyyntöjä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) perusteella. Nämä pyynnöt tulee käsitellä ja ratkaista joka tapauksessa erikseen sanotun lain mukaan.

Ostolaskuihin tai niiden liitteisiin voi toisinaan sisältyä yksittäisiä salassa pidettäviä tietoja, joita ei saa julkaista www:ssä tai ehkä lainkaan luovuttaa ulkopuolisille. Salassa pidettäviä tietoja voivat olla esimerkiksi kunnan ostaman palvelun käyttäjänä tai saajana olleen kuntalaisen henkilötiedot taikka organisaatio- ja kiinteistöturvallisuuden ja poikkeusoloihin varautumisen kannalta kriittiset tiedot.

Viranhaltijajohto katsoo, että Sipoon kunnalla ei ole estettä ostolaskudatan julkaisemiseen omilla www-sivuilla tai muilla alustoilla. Kunnan käytössä oleviin tietojärjestelmiin liittyvät rajoitteet voivat kuitenkin vaikuttaa julkaistavan tiedon täsmälliseen sisältöön ja muotoon. Esimerkkinä voidaan mainita ostolaskudatan jäsentämiseen kuuluva tieto kuhunkin laskuun sovellettavasta palveluluokasta. Tietojärjestelmistä poimittavissa olevaan tietoon, joka voidaan jakaa esimerkiksi taulukkolaskentaohjelmalla avattavana tiedostona, ei tällä hetkellä ole mahdollista saada esille ostolaskukohtaista palveluluokkatietoa, vaikka tämä on eräs edellä tarkoitettussa Kuntaliiton ohjeessa julkaistavaksi suositelluista tiedoista.

Toiseksi on mainittava, että kunnan käyttämissä tietojärjestelmissä ei ole mahdollista eritellä toisaalta oikeushenkilömuotoisia laskuttajia (esim.

osakeyhtiö, osuuskunta tai kommandiittiyhtiö) ja toisaalta yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimivia laskuttajia (ns. toiminimiyrittäjät). Asialla on merkitystä siksi, että Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen ja sen soveltamista koskevan oikeuskäytännön perusteella yksityisen elinkeinonharjoittajan nimi ja y-tunnus ovat henkilötietoja ja kuuluvat henkilötietojen käsittelyä ja julkaisemista koskevien rajoitusten piiriin (ks. esim. korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös 31.1.2025, KHO:2025:14). Tämä tarkoittaa, että kunnan tulisi poistaa www:ssä julkaistavasta ostolaskudatasta yksityisten elinkeinonharjoittajien nimet ja y-tunnukset, mikä edellyttää erittäin merkittävää määrää manuaalista työtä.

Koska ostolaskudatan julkaisemiseen ei ole estettä ja koska julkaisemisesta on mahdollista saada valtuustoaloitteessa tarkoitettuja ja muita hyötyjä, katsoo viranhaltijajohto, että aloite voidaan hyväksyä ja ostolaskudatan julkaiseminen aloittaa. Asia vaatii kunnanhallituksen päätöksen. Kuntalain (410/2015) 39 §:n 1 kohdan mukaan kunnanhallituksen tulee vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta. Sipoon kunnan hallintosäännön 26 §:n 1 momentin mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta ja 5 §:n 1 momentin perusteella kunnan viestintää ja tiedottamista. Vielä hallintosäännön 26 §:n 3 momentin mukaan kunnanhallituksen vastuualueeseen kuuluvat lisäksi ne tehtävät, jotka eivät tämän tai muun säännön mukaan kuulu muun toimielimen vastuualueeseen.

Kunnanhallitukselle esitetään, että se päättäisi, että Sipoon kunta ryhtyy julkaisemaan ostolaskudataa seuraavin periaattein:

1. Ostolaskudataa julkaistaan Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämässä Avoindata.fi-palvelussa (<https://www.avoindata.fi/>) palvelun ohjeiden mukaan ja lisäksi kunnan omilla www-sivuilla tiedostona, joka on luettavissa taulukkolaskentaohjelmalla.
2. Ostolaskutiedot julkaistaan vuosittain siten, että päättyneen tilikauden tiedot julkaistaan mahdollisimman pian tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen.
3. Julkaistavasta ostolaskudatasta poistetaan salassa pidettävät tiedot ja muut sellaiset tiedot, joita ei saa julkaista.
4. Ensimmäinen julkaisu tehdään syys-lokakuussa 2026.

Kunnan on kaikissa tilanteissa seurattava julkisia hankintoja ja ostolaskudataa koskevia lainsäädäntömuutoksia ja otettava mahdolliset uudet tehtävät ja velvoitteet huomioon. Esimerkiksi jos muuttuva lainsäädäntö vaikuttaa käytettäviin julkaisukanaviin ja -tapoihin tai yksityisten elinkeinonharjoittajien tietojen julkaisemiseen, on noudatettavia käytänteitä muutettava sen mukaisesti.

Esityslistan liitteenä on edellä tarkoitettu Suomen Kuntaliitto ry:n vuonna 2021 laatima ohje.

Esittelijä / Föredragande Kunnanjohtaja / Kommundirektör Grannas Mikael

Ehdotus / Förslag

Kunnanhallitus:

- 1) päättää, että Sipoon kunta ryhtyy julkaisemaan ostolaskudataa edellä esittelytekstissä olevan vastauksen mukaisesti; ja
- 2) merkitsee vastauksen tiedoksi, antaa sen valtuustolle tiedoksi ja esittää, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Pykälä tarkastetaan välittömästi.

====

Kommunstyrelsen:

1) besluter att Sibbo kommun börjar publicera data som rör inköpsfakturer enligt svaret i föredragningstexten ovan; och

2) antecknar svaret för kännedom, ger den vidare till fullmäktige för kännedom och föreslår att motionen härmed är slutbehandlad.

Paragrafen justeras omedelbart.

Käsittely / Behandling

Päätös / Beslut

Liitteet / Bilagor

Liite Bilaga 1 - Aloite ostolaskutietojen julkaisemiseksi

Liite Bilaga 2 - Kuntien ja kuntayhtymien ostolaskudatan avaamisen ohje Suomen Kuntaliitto 2021